

Mala literarna podudarna zgodovina ljubljanskega maratona.

Med politiko in znojem

BRANKO GRADIŠNIK

Sledeč Churchillovi maksimi, češ da je zgodovina sestavljena iz dogodkov, za katere bi bilo bolje, če jih sploh ne bi bilo, izkoriščam priložnost, da razgrnem pred očmi javnosti predvsem spotakljivo plat ljubljanskega maratona. Imel sem namreč to srečo, da sem bil navzoč pri njegovem rojstvu, pozneje pa sem njegovo rast spremljal iz neuradnega »prikrajka«. Tako sem bil dovolj blizu, da sem si lahko zapomnil ta ali oni ocvirek, spet pa ne tako blizu, da bi bil zavezan k pietetnemu molku. Anekdote, ki jih povzemam po spominu in po zapisih v svojem dnevniku, ne vsebujejo nobenega nauka, razen morda spoznanja, da je človek zoon politicon. To pa že tako ali tako vsi vemo.

Prvo pisno zabeležbo o ljubljanskem maratonu je najti v predlogu volilnega programa, ki ga je dne 3. 11. 1994, tik pred nastopom na volitvah v MOL, oblikovala neodvisna lista Rad imam Ljubljano – Lista Branka Gradišnika. Listo sva v tistem hipu kot pobudnika sestavljala jaz in moj prijatelj Andrej, s katerim sva bila oba tekača. V proglasu, ki je bil pozneje potrjen od članstva in objavljen, je pisalo:

V ŠPORTU IN REKREACIJI se bomo zavzeli za oživitev Zelenega prstana (prej Poti spominov in tovarštva): namestili bomo kilometrske oznake, napeljali v primerni razdalji pitno vodo za tekače in rekreativce in vzpostavili dve izletniško-gostinski ciljni točki za sprehajalce in izletnike; organizirali bomo vsakoletni mednarodni maraton; rekreacijske površine v mestu bomo spet odprli za vse Ljubljančane in jim vrnili njihovo javno funkcijo.

Kot vidite, smo nekatere programske postavke potem celo uresničili, čeprav je trajalo veliko dlje, kot sva se z Andrejem naivno nadejala tiste prve dneve.

Lista je uspešno nastopila na volitvah in Andrej je bil izvoljen v Mestni svet. A ko je leta 1995 poskusil uvrstiti maraton med postavke proračuna, so mu predlog zavrnil s tolmačenjem uprave, češ da »prireditve ni predvidena«.

Ko sva si opomogla od šoka, sva že kmalu v letu 1996 začela delovati, da bi prireditve postala »predvidena« – se pravi, da bi jo uprava sama uvrstila na program svojih nalog. Žal se je izkazalo, da uprava (v osebi Janeza S., ki ji je načeloval) ne namerava dopustiti uvrstitve postavke na program, dokler mi Andrej kot naš predstavnik v mestnem svetu ne zagotovi podpore pri sprejemu proračuna. Rekel sem Andreju: »Kot svetnik se odlo-

čaš po svoji vesti in ne bom te nič silil, ampak zavedaj se: zdaj imaš priložnost, da spraviš v življenje nekaj, kar bo ostalo, ko naju in najinih purističnih moralnih zahtevkov že davno več ne bo!»

Andrej je nazadnje zajel sapo, vložil amandma o maratonu – in mestni svet ga je sprejel.

Zdaj smo torej bili »v predlogu proračuna«. Vendar je politika umetnost meta-nja polen pod noge, tako da so Andreja kmalu pričakale nove dileme. Problem je bil, da je bila uprava eldeesovska, v samem mestnem svetu pa so imeli (minimalno) večino »ta desni«. Kazalo je, da proračun sploh ne bo sprejet in da se bo mesto financiralo iz zasilnih »dvanajstin« – potem pa so gordijski vozeli presekali krščanski demokrati. Navajam iz dnevnika za dan 11. 7. 1996:

Andrej ima moralno dilemo, ker sta za isto uro sklicani dve seji mestnega sveta – ena o proračunu. To je sklical Miha J. kot podpredsednik mestnega sveta, ki nadomešča predsednika Dimitrija K. Ta je seveda pobesnel. Krščanarji nujno potrebujejo proračun, ker potrebujejo financiranje svojih silnih projektov (od sv. Stanislava naprej). Niso pa hoteli podpisati sporazuma z županom Dimitrijem R., o katerem (namreč o sporazumu, ne o županu R.) je K. izjavil, da je beden zbir želja ...

Poskušal sem dopovedati Andreju, da bo za maraton moral tako ali drugače skleniti »gnili kompromis«. Svetoval sem mu, naj se vsekakor udeleži seje in naj

glasuje hkrati s krščanarji (če bo sploh prišlo tako daleč: v scenariju je pač, da se bo treba upreti enemu ali drugemu Dimitriju).

Dejansko je bil na tej seji proračun sprejet, čeprav je Dimitrij (seveda ne R., ampak K.) pozneje terjal sodno razveljavitev.

Uprava – mislim na konkretne ljudi, ki so zdaj morali dejansko začeti uresničevati konkretni projekt maratona – se je, kakor je za uprave že značilno, upirala iz načelnega razloga, ki se mu reče inertnost. Prihajalo je do poskusov »sabotaže«. Tako vidim iz zapisa za 6. 9. 1996, da so nam traso maratona razveljavili, češ da je speljana čez ceste, ki so zaradi prometnih zahtev »tabu«. Proga je zategadelj še danes skrčena na mere polmaratona, ki ga dvakrat odtečeš, čeprav je letos speljana bistveno bolj korajžno čez glavne mestne ulice in ceste.

Naslednja kriza se je začela 21. 10., šest dni pred startom, ko je, kot berem v dnevniku, Andrej »ves besen izvedel, da so naš startni prostor 'zakupile' stranke za svoje stojnice' – najbrž pozneje kot mi, ampak 'to so državne volitve, gospod, a veste – to je resna reč, ne pa maratončič ...'«.

Zato proga potem ni potekala s Prešernovega trga po Čopovi in Cankarjevi, ampak je zavijala na Wolfovo in Šubičevo – in je bila posledično za 150 metrov prekratka ...

Prvi maraton sva pretekla z Andrejem skupaj, zame je bil prvi sploh, on pa je bil že izkušen maratonec z osebnim rekor-